

Betreft:	Bijbelstudie	Dit is een uitgave van de Hersteld Hervormde Mannenbond	
Onderwerp:	Jozef de behouder des levens	Auteur:	Ds. N.P.J. Kleiberg
Nummer 2018-06		Deze uitgave is uitsluitend bestemd voor de aangesloten verenigingen	

Jozef de behouder des levens (2)

Lezen: Genesis 39 vs. 1 t/m 23

Zingen: Psalm 42 vs. 4 en 5
Psalm 105 vs. 10

Gevangen bij de gevangenvaarder.

Terwijl Jakob treurt, wordt er met Jozef gesold. Ook nu wordt hij weer doorverkocht en dat zal wel met winst zijn. Een “treurende” vader en een “treurige” zoon.

En dan begint ons hoofdstuk met:

- 1. Egypte,**
- 2. Potifar, hoveling van Farao,**
- 3. overste der trawanten.**

Egypte behoorde in die dagen tot één van de meest beschaafde landen van de wereld. Een land waar vele rijken woonden en het hebben van 10, 20 en meer slaven was niet ongewoon. Vermoedelijk was een slaaf bij Potifar weggevlucht of gestorven. Of wilde hij zijn aanzien uitbreiden door nog meer slaven te nemen.

Een slaaf had in Israël een door de HEERE ingestelde beschermde plaats. Met het jubeljaar moesten in ieder geval alle slaven vrijgelaten worden en mocht de heer hen niet ledig wegzenden. Wilde een slaaf dan toch bij zijn heer blijven omdat deze zo goed voor hem was, dan werden zijn oren doorboord.

In Egypte was een slaaf slechts een gebruiksvoorwerp. Was hij versleten, wierp je hem weg en nam je een nieuwe. Menig slaaf stierf voordat hij 30 jaren oud was.

En nu wordt Jozef, een Hebreër, door de Egyptische Potifar gekocht. Dat Potifar voor Jozef kiest is de voorzienigheid van de HEERE. Een Egyptenaar nam niet snel een Hebreër. Dit waren verachtelijke mensen, omdat zij over het algemeen schaapherders waren.

Menselijkerwijs wordt het nog onbegrijpelijk als we lezen dat Jozef bij **Potifar** kwam en dat Potifar **een hoveling** was, dus aan het hof verkeerde. Zo zou Potifar gebruikt worden om straks de weg naar Farao te banen, al was het door de diepte heen.

Er staat ook nog bij, dat Potifar **een overste der trawanten** was. Dus een soort officier, die over de lijfwacht van farao gesteld was. Een lijfwacht, die in de naam van de farao, executies uitvoerden. Het waren mensen met macht, die door het volk vol eerbied en vrees werd aangezien. Het was ook een vertrouwensman. Want menigmaal waren het dezulken die een staatsgreep konden toepassen.

Slaven werden ‘s nachts vastgeklonken in de kerker en overdags moesten zij hard werken en kregen zij weinig voedsel. En dat ging zo door totdat men er dood bij neerviel. Zo zou het met Jozef ook gegaan zijn, als de HEERE ook hier niet regeerde.

Vs. 5. Hij was in het huis van zijn heer.

Opvallend is dat er staat dat Jozef zich schikte in zijn bestaan. De kanttekenaren zeggen dan ook, dat hij niet wegliep, maar zich daarin schikte. Jozef nam het heft niet in eigen hand, maar ging gewillig de weg die hij moest gaan. Er komt geen opstand in naar voren, hoewel het hem ook weleens te bang te moede geweest zal zijn. Maar de HEERE was aan zijn zij. En daardoor was hij niet in de kerker, de plaats van de slaven, maar in het huis van Potifar.

Dat wil niet zeggen, dat Jozef het altijd bemerkt zal hebben. Zeker, bij Jozef zullen ook wel eens de vragen in het hart geleefd hebben. Maar dan toch gewillig de weg te gaan, niet mijn wil geschiedde, maar ....

De HEERE maakte alles voorspoedig.

Dat wil zeggen, alles wat Jozef moest doen, gelukte. Misschien waren de zaken in het gezin van Potifar tevoren merkbaar achteruitgegaan, maar sedert de komst van Jozef was er plotseling een grote verandering gekomen; en naarmate hij hoger klom in zijn dienst, werd dit hoe langer hoe duidelijker. Toen geen van Jozefs bloedverwanten bij hem was, was zijn God wel bij hem, zelfs in het huis van de Egyptenaar. Jozef was gescheiden van zijn broeders maar niet van zijn God; verbannen uit het huis van zijn vader, maar de HEERE was

met hem, en dat vertroostte hem. Het is Gods tegenwoordigheid met hem, die alles wat hij deed voorspoedig maakte.

Jozef kreeg daardoor steeds meer ruimte in het huis van Potifar. Dat was een plaats die Jozef nooit toebedeeld gekregen zou hebben als de HEERE niet met was.

Ook Potifar zag dat wat Jozef mocht doen wel gelukte. En hij zag ook dat dit het werk van de God van Jozef was. En zo zorgde de HEERE dat Jozef promotie maakte. Dat hij genade ontving. Dat Potifar hem goedgunstig werd.

Jozef mocht nu alles in het huis van zijn heer doen, dat goed was in zijn ogen.

1. Alle vrijheid had hij.
2. Hij kreeg de hoogste functie die er maar te verkrijgen was.
3. Het bleek ook later dat hij in alle vertrekken van het huis mocht komen.

Het ging Jozef *wel* door de hand van de HEERE. Het ging Potifar daarom *wel* door de hand van Jozef.

En het ging Potifar *wel* om Jozefs wil. Potifar leefde bij de gratie van Jozef. Zoals de wereld nog steeds leeft bij de gratie van Gods Kerk.

Let op: Jozef mocht en kon alles, behalve samen met zijn heer Potifar eten.

Vs. 6. Jozef was schoon van gedaante en schoon van aangezicht.

Dat is een gunst van de HEERE, maar is ook tot verzoeking. Er is een inwendige en uitwendige schoonheid. Helaas moet opgemerkt worden, dat ze menigmaal niet samengaan.

Bij Jozef is het anders. Echter, de duivel zet daarom zijn aanval in.

De vrouw van Potifar was de schoonheid van Jozef al lange tijd opgevallen. Zij wierp haar ogen op Jozef. Dat wil zeggen, dat zij hem met een vleselijke begeerte aanzag. Hoe lang volgde zij hem al niet met haar ogen?

Het blijkt uit verschillende uitspraken dat het huwelijk van haar en Potifar niet zo best was.

Let op: in heel dit gedeelte blijkt dat haar man niet meer is dan een derde persoon. Zij spreekt van haar echtgenoot niet van mijn man, of van mijn heer, maar duidt hem slechts aan door hij....., _zijn naam komt niet over haar lippen, en tegenover de knechten geeft zij eigenlijk Potifar de schuld, vs. 14.

Nu moeten we niet vergeten dat in die tijd veel verstandshuwelijken gesloten werden alleen om een belangrijke positie te kunnen krijgen.

De macht van de Egyptische vrouwen.

De vrouwen in Egypte hadden vaak veel macht. In Egypte deden de mannen veelal wat de vrouwen zeiden. En de vrouwen schroomden niet om als zij hun zin niet kregen hun mannen te vergiften. Denkt u maar aan Cleopatra, hoe grote invloed heeft deze vrouw gehad. Zij getrouwd geweest met 3 Syrische koningen, totdat uiteindelijk haar eigen zoon haar dwong om gif te drinken.

Haar zonde begon met het oog.

Zij wierp haar ogen op Jozef. Anderen mogen het als een geringe, nietige zaak beschouwen, een jeugdige misstap, maar Jozef had er een ander denkbeeld van.

Zoals het met David ook begon met niet mee uitgaan met het leger. Daardoor bracht hij zijn tijd in ledigheid door. En als hij in de middag van zijn bed opstaat, en het dak opgaat, ziet hij Bathseba en zo van kwaad tot erger: ledigheid, overspel, moord.

Vs. 9. Zondigen tegen God.

Niet slechts, hoe zou ik dit doen en zondigen tegen mijn meester, mijn meesteres en mijzelf, mijn eigen lichaam en mijn eigen ziel; maar tegen God. In ieder geval blijkt de Godsvrucht van Jozef, die hem staande houdt. Want het is maar niet eenmaal dat zij hem probeert te verleiden, maar keer op keer komt zij erop terug. Totdat er een ogenblik aan breekt, dat zij haar kans schoon ziet om hem te grijpen. Maar Jozef vlucht met achterlating van zijn kleed.

Voor de tweede maal is het **zijn overkleed**, waardoor hij onderscheiden werd van anderen, hem de dupe wordt. De veelvorige rok en nu zijn overkleed.

Vs. 14. Zwart maken.

Ze vertelt eerst tegen de dienstknechten dat Potifar daarom die Hebreër in huis heeft gebracht om met hen te spotten. Tegenover Potifar vertelt ze echter een ander verhaal, een leugen. Ze stelt Jozef zo in een kwaad daglicht. En om dat te doen, moet je wel zorgen de eerste te zijn. Het geldt in de wereld nog steeds: de eerste klap is een daalder waard.

Of Potifar zijn vrouw gelooft heeft, is de vraag. Hij heeft genoeg mensenkennis om te weten wie Jozef is. Maar zij heeft het eerst tegen de mededienstknechten van Jozef gezegd.

En nu moet Potifar wel zorgen, dat hij de handen boven het hoofd van zijn vrouw houdt en hierdoor de rust zo snel mogelijk doet terugkeren in zijn huis. Het is beter een slaaf op te offeren, hoe belangrijk hij intussen dan ook is geworden, dan naar buiten toe een slechte naam te krijgen. En zo gaat Jozef achter de grendels zonder gehoord te worden, waar hij meer dan 10 jaar verblijven moet. Ook dat is wonderlijk, want zo'n slaaf werd menigmaal in het openbaar terecht gesteld, zodat andere slaven zich wel tweemaal zouden bedenken voordat zij zoiets zouden doen waarvan Jozef beschuldigd werd.

God weerhield Potifar om dat te doen.

De weg van de HEERE gaat verder. Daarom komt Jozef in de gevangenis terecht. Maar ook de wijze raad des HEEREN maakt dat hij onder de gevangenen van de koning, de staatsgevangenen, wordt opgesloten. Waarschijnlijk heeft Potifar die gevangenis gekozen omdat het de ergste was, want daar kwam een gevangene in de ijzers, Ps. 105: vs.18. Maar God bereidde hiermede de weg tot zijn verlossing voor. Het is wel in de weg van de vernedering dat God door Jozef een volk bij het leven zal bewaren. Zien we de lijn hierin naar Christus?

Satan krijgt op geen enkele wijze zijn zin, hoewel hij ijdele pogingen doet. Had Jozef gezondigd dan zou hij gedood zijn en zou satan zijn zin gehad hebben. Zou Jozef de vrouw van Potifar haar zin gegeven hebben, dan zou zij mogelijk gezorgd hebben dat Jozef de plaats van Potifar zou innemen en dan zou satan ook zijn zin gehad hebben. Maar de HEERE behoedt in beide gevallen Jozef voort wankelen.

Gespreksvragen:

1. Een slaaf had in Israël bescherming en moest op vastgestelde tijden weer vrijgelaten worden. Wilde hij dat niet dan werden zijn oren doorboord. Wat betekende dat?
2. Zijn er nog meer voorbeelden vanuit de Bijbel, waar het met "lichte" overtredingen begint, maar uiteindelijk in de grootste zonden eindigt?
3. Voor de tweede maal raakt Jozef zijn kleed kwijt, is hij daarin ook een type van Christus?
4. Waarom is het zwart maken van een ander een dodelijk venijn, zie o.a. de brief van Jakobus?
5. Hoe gaan wij om met de druk- en kruiswegen van de HEERE?

Aantekeningen: